

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naručnina se pošilja opravištvu v dilaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročilne.

Posamezne liste prodaja knjižar Novak na velkem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Praska zoper Jude na Ogorskem.

Požun ali Pressburg je veliko in slovito mesto ogersko. Mnogo ogerskih kraljev bilo je ondi slovesno kronanih. Okolica je lepa in rodovitna, prebivalstvo pa mešano. Stanujejo namreč ondi Magjari, Nemci in Slovaki in zadnji čas čedalje več Judov, židov ali čifutov. Slednji se ne pečajo jednako drugemu prebivalstvu s poljedelstvom, ali težkim rokodelstvom, ampak zvečinoma s trženjem, krčmarstvom, sploh s podjetji, kder je veliko kapitala potrebno. Eden teh Judov ima tovarnico in v njej 2000 krščanskih krojačev, ki mu proti revnej dnini izdelujejo oblačila za kupčijo. Mnogo je tudi židovskih žganjarjev, največ pa oderuhov, ki denarje proti silnim obrestim izposojujejo in tako zlasti manjše gruntne in hišne posestnike stiskavajo. Judje imajo naposled še ondi nemške in magjarske novine v svojih rokah pa vse to jih ni moglo braniti, da nebi zašli v veliko nesrečo, katero so zvečinoma sami zakrivali.

V sredo 27. septembra zvečer napravilo je veteransko društvo bakljado svojim prijateljem. Prišel pred hišo poslanca Simoniya za zsvira godba in množica upija: eljen Simoniy. To pa Judom ni po volji, kajti Simoniy izdava list „Westungarischer Grenzbote“, v katerem se piše zoper židovsko oderuštvo itd. Razdraženi Judje začnejo toraj psovati, po ljudeh pljuvati, iz oken kupice poganjati. No, in sedaj je bil ogenj v strehi. Razjarjena množica začne še huje upijati: eljen Simoniy, eljen Istoczy! (ime poslanca, ki dela zoper Jude) ter začnejo s kamenjem šipe ubijati. Sicer prihitijo policaji, župan, vojaštvo pa vse to še ljudi le huje razdraži. Na tisoče se jih vali po ulicah. Pobijajo šipe, lomijo vrata in dveri, terejo v pivnicah, krčmah, štacunah vse pohištvo, razlijajo žganje in vino, mečejo blago na ulice, sploh razsajajo skoraj celo noč.

Drugi dan je bilo mirno, dokler niso Judje ljudij zopet razdražili. Dva pekarska pomagača

nek profesor in kmet Slovak so po ulicah hodili in ogledavali kako so Judom šipe in štacune bile razbite. Naenkrat se zakadi nad nje tropa Judov ter začne v nje pljuvati in jih pretepati. Prvi trije so komaj všli, kmet je pa bil tako sklan, da je par dni pozneje umrl. To je pa ne samo mesto, ampak celo okolico silno razburilo. Vsled tega so bili Judje v petek in soboto v Požunu zopet napadani. Domača policija in vojaštvo ni moglo reda ohraniti. Od ministerstva je toraj Jekelfalussy odposlan, da okliče obsedni stan ali hitri sod. Vojakov mu hiti v pomoč iz Gjura, Komarne in Trenčina; kajti sedaj razsajajo zoper Jude po vsej okolici daleč na okrog. Ubili niso, kolikor znano, nobenega Juda pa škode so jim naredili veliko. Judje bežijo na vse strani!

Pravoč je, ka je cela praska bila pouzročena po Simoniy-ji poslanci, drugi trdijo, ka so jo naščuvali rovarji iz pruske Nemčije, kder tudi zoper Jude nekateri silno rogoviliijo. Vendar to bodo še le sodnijske preiskave dovolj jasne. Sedaj imamo še premalo zanesljivih podatkov. To pa je gotovo, da se Judom povsod bližajo hudi časi. Ljudje so se njihove družčine navolili.

Gospodarske stvari.

Upliv listja na zorenje grozdja.

Že zdavnej je znano, da se v zelenem listju narejajo organske snovi. Osnova škroba, sladkorja in drugih rezervnih tvarin se tedaj zmanjša ali celo pretrga, ako se rastlinam mnogo ali vse listje osmuče.

Vinorejci pogostoma mislijo, ka grozdje tim sladkeje postane, čim bolj ga solnce neposredno obseva. Zaradi tega čestokrat potrgajo vse perje nad grozdom čes da mu dela preveč sence. Samo ob sebi je misliti, da mora tako ravnanje škodovati ne le grozdu temuč tudi lesu; a vendar se ta misel s poskušnjo dokazati in utrjevati dozdej ni dala.

16.000 fl. dobička pa davka ne plačujeta, kmeti pa, od katerih dobivata les, omagujejo pod veliko dačo.

Dopisi.

Iz Vitanja. (Letina — celjski lisjak.) Veselili smo se božjih darov, kojih so nam njive naših planin tako obilno obetale; pa veselje to nam zdaj kali slabo deževno vreme, ki nam ne pusti pridelkov pod streho spraviti. Pšenica v ostrvih klije, krompir gnije, turšica in hajda ne dozoreva, otave ni moči posušiti; tako že res zdihujemo po lepem vremenu, — Bog nam ga daj. Pa nekaj drugo je, kar nas neizmerno veseli! Ni bilo od začetka sveta do letos nikogar, ki bi se za kmeta brigal; letos pa se je, kakor je že itak od zemlje gor do nebes znano, rodil v Celji „Kmeti priatelj.“ Jz tega še bo nekaj. Zdaj je še mlad, pa že slovenskim kmetom tako lepo razlaga sveto pismo, ljubezen do bližnjega! Ko bi oča tistega „prijatelja“ nekoliko časa med kmeti živel, bi se prepričal, da slovenski kmet svojega bližnjega ljubi s čistejšo ljubeznijo morda bolje kakor on — učitelj „luči!“ Zakaj, vas lepo prosimo, zakaj nam toliko trobite o ljubezni do Nemcev i njih jezika? Pokažite nam narod na svetu, kateri bolje ljubi in spoštuje druge narode i njih šege, kakor Slovenci Nemce i njih jezik, pa še nij dovolj! Če se Slovenec naseli na Nemškem, postane v kratkem Nemec; Nemci pa stoletja med nami živé, pa ostanejo vedno nemški; k večjemu, če se navadi nekoliko za silo slovenski lomiti, n. pr. „kakšni fetri dons pihala?“ ali pa: „ti nič v cerkva na kor pojati?“ i. t. d. Tisti „prijatelj“ ve, ka so Slomšek v blagem spominu pri nas. Zato nam priporočuje tako spoštovati nemščino kakor Slomšek. Tisto pa je pozabil, ali nikoli vedel nij, kar stoji v Volkmarsjevem životopisu od Slomška: „Brez modre glave in pravičnega srca, je tudi nemška beseda prazen mak. Slovenci! ne bodite abotne šalobarde le na nemščino gnati, pobistrenje glave in požlahnenje srca pa zanemarjati. To bi bilo narobe delo. Šole so nam potrebne, to lehkó vsak spozna; ali kdor le po nemški besedi šole ceni, se močno goljufa. Gorje vam, ako svoje otroke samo zato v šolo pošiljate, naj bi se nemščine učili, za modro glavo in pošteno srce vam pa nij mar! Nezarobljeni, napuhnjani otroci vas bodo po nemško kleli, vi stariši pa bote po slovensko solze točili.“ Da „prijatelj!“ lepi so nauki Slomšekovi lepi, pa če jih se bomo vsi Slovenci držali, se boš ti celjski lisjak milo jokel in kmalo umrl!

Z Veternika nad Kozjem. Prišel sem bil po dolgem času zopet domov hoteč se malo oddahniti. A tu mi rečejo mati: „pojdi Jože in obiži svoje prijatelje.“ Prekopalil sem bil v

resnici nekaj gričev in hribov, in prišel tako od svojega nosa vojen v Kozje. Tu mi pri neki hiši zastavi čvrst možak pot, da nisem naprej mogel. Vošil mi je dobro jutro, se ve da, nemški; in v dalnjem razgovoru sem sprevidel, da je imel mož neznanu veliko na pol šepastih nemških besed v svoji nemčurski bisagi, in jih povsod rabil, kjer bi imel slovenskih besed na izbiro. Zares mi ni bilo mogoče razločiti, ali je ta mešanca nemški, ali slovenski govor. Toliko pa vem, da so vsi, ktere sem nalašč v to svrho ogovoril, z nemščino mučili se in davili, da sem se za njihove zobe bal. Slednjič sem še nad potom malega paglavca vprašal, ali tudi ume nemški, in kdo ga je naučil? Prikimal je, da hoté v šoli, da se vsakdo v prostem času nemški pogovarja, ali pa molči. Sicer pa umejo tudi nemško peti, kakor se je pokazalo pri zadnji šolski veselici, kjer se je slovensko otrokom razumljivo petje večinoma preziralo. Iznenaden vsled takih poročil zapustil sem Kozje, (želeč, da bi se vsi nemčurski jogri nemčurske polivke najedli) i se podal na Pilštanj, kjer sem si nekoliko srd potolažil, ker tukaj smo se dobro imeli, se slovensko pogovarjali, kakor se spodobi. — Samo jedno željo bi še izrazil, ktero je že enkrat nekdo v Gospodarji izjavil, da bi nočni čuvaj svoj „Meine Hörrn und Damen, losst eu sogen“ opustil. Saj mu je znano, da ga po noči noben Nemec ne posluša, sam pa tudi besed svojih ne umeje. Sicer pa prijatelj, brez zamere. Če pridem še enkrat v vaš trg, in bom slišal, da si one nemške ostanke za plot vrgel, ga bova na tvoje in moje zdravje en poliček srknila. Dr. Jože.

Od Ormoža. (Volitev v okrajni zastop.) Priporočilo našim volilem v predzadnjem listu „Slovenskega Gospodarja“ ni ostalo brez pričakovanega uspeha; naznanjena volitev v okrajni zastop iz skupine vel. posestva se je za nas sijajno izvršila ker prišli so skoraj vsi naši volilci. — Naš č. g. župnik Švinger je bil izvoljen s 40 glasi med tem ko je nasprotnik gospod Štamen le 23 glasov vjel. — Kot vladni zastopnik k volitvi je prišel sam c. kr. okrajni glavar g. Premerstein in so bili voljeni v volilno komisijo gg. Dr. Geršak, Kočevar in Robič. — Na naši strani so bili vsi kmeti volilci in niti eden ni bil v nasprotnem taboru; razun tega je bilo še plemstvo pri nas s pooblastili pridno zastopano. Med nasprotniki smo razun enega, ki jim je kod zastopnik južne železnice iz Ptuja (zadnja napeta žila) prišel na pomoč, videli samo znane Ormoške obraze; iz okolice niso imeli nikogar. Da je bila naša zmaga tako sijajna, imamo se v prvi vrsti kmetiskim volilem zahvaliti, osobito pa gg. Horvatu, Meškotu in Stibereu, ki so vsak v svojem kraju navdušeno uplivali na volice. — Vsa čast pa Središčanom, ki so, na čelu njih starosta g. Kočevar, bili kot